

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Volume 1, Issue 1, September 15

YURAK ISHEMIK KASALLIKLARINI TARQALISHIDAGI TIBBIY IJTIMOIY JIHATLAR

To'liyev Ravshan Rashidovich

*Tashkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali Jamoat salomatligi va
so'g'liqni saqlashni boshqarish kafedrasasi. Assistent.*

Annotatsiya: Yurak-qon tomir kasalliklari ko'plab rivojlangan mamlakatlarda, o'lim sabablarining achinarli ro'yxatida yetakchi o'rinni egallab turmoqda. So'nggi yillarda ushbu sababdan o'limning kamayishi tendentsiyasi kuzatilmoqda. 2015 yildan beri yurak-qon tomir kasalliklaridan o'lim darajasi barcha o'limlarning yarmidan kamini tashkil etdi va kamayishda davom etmoqda. Eng ko'p uchraydigan sabab ateroskleroz bo'lib, koronar arteriyalarda yuqori xolesterin miqdori bo'lgan plitalar (ateromlar) mavjudligi bilan tavsiflanadi, bu qon oqimiga to'sqinlik qilishi yoki kamaytirishi mumkin. Ishemik yurak kasalligi barqaror va beqaror angina pektorisi va miyokard infarkti kabi turli xil klinik ko'rinishlarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: Yurakning ishemik kasalligi, stenogkardiya, miokard infarkti, asemptomatik, Yurak xuruji.

Yurakning ishemik kasalligi — yurak-tomir sistemasining keng tarqalgan kasalligi; miokard ishemiyasi va koronar qon aylanishining buzilishi bilan kechadi. Yurakning ishemik kasalligik.ga, asosan, koronar (toj) tomir arteriyalari aterosklerozi natijasida yurak muskullarida qon aylanishining yetishmay qolishi va shu tufayli yurakning qonga yolchimasligi sabab bo'ladi. Yurakning ishemik kasalligiklariga stenogkardiya (dastlabki, muqim, nomuqim), miokard infarkti, infarktdan keyingi kardioskleroz, aritmik tur va yurak yetishmovchiligi kiradi. Yurakning ishemik kasalligik. muntazam rivojlanib boruvchi og'ir yurak xastaligi hisoblanadi. Yosh ulg'aygan sari kasallik uchrashi ko'payadi. Qon tomirlari torayishining eng keng tarqalgan sababi bu qon tomirlari devorlariga yog' birikmasi tufayli hosil bo'lgan aterosklerotik blyashkalarining paydo bo'lishidir. Shuning uchun, xavf guruhiga qon tomirlarida xolesterin to'planishi uchun ko'plab sharoitlarga ega bo'lgan insonlar kiradi: chekuvchilar, spirtli ichimliklarni suiste'mol qiluvchilar, diabet va semirish bilan og'riganlar, giperlipidemiyaga genetik moyilligi bo'lganlar. Yurak faoliyati yurak mushaklarining kislorodga bo'lgan ehtiyoji va qon oqimi o'rtasidagi muvozanat bilan tavsiflanadi. Aslida, yurak o'z metabolizmi uchun

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Volume 1, Issue 1, September 15

ko'p miqdorda kislorod ishlatadigan organdir. Ushbu muvozanatni o'zgartiradigan kasalliklar yoki sharoitlar mavjud bo'lganda, kislorod (gipoksiya yoki anoksiya) va boshqa oziq moddalar bilan ta'minlashning o'tkir yoki surunkali, doimiy yoki vaqtinchalik qisqarishi yuzaga kelishi mumkin, bu esa o'z navbatida yurak mushagiga zarar etkazishi va uning funksionalligini kamaytirishi mumkin (yurak etishmovchiligi).Koronar arteriyalarning to'satdan obstruksiyasi qon aylanishini to'xtatish va o'lim xavfi yuqori bo'lgan miokard infarktiga olib kelishi mumkin. Shuni esda tutish kerakki, aterosklerotik kasallik va ishemik yurak kasalligi G'arb dunyosida o'limning asosiy sababidir.

Kasallik turli shakllarda bo'lishi mumkin: Aseptomatik. Bemor ko'pincha stressni boshdan kechirgan yoki og'ir jismoniy mehnat bilan shug'ullanganidan keyin boshdan kechiradigan engil noqulaylikka e'tibor bermaydi. Vaqt o'tishi bilan u yanada aniq xarakterga ega bo'lib, rivojlanadi va rivojlanadi. Stressli angina surunkali kasallikdir. Stabil bo'lmagan angina - chastotasi va kuchini oshiradigan hujumlar. Yaqinda yurak xuruji haqida signal berishi mumkin. Aritmik shakl (atriyal fibrilatsiya). Surunkali holatga aylangan o'tkir holat, yurak ritmining buzilishi. Yurak xuruji. Koronar arteriya kasalligining o'tkir turi, yurak mushaklarining bir qismining o'limi, qon tomirdan ajralishi va uning yanada tiqilib qolishi natijasida yuzaga keladi. To'satdan yurak o'limi. Bu yurakka qon oqimining intensivligining keskin pasayishi tufayli yuzaga keladi.O'limga olib kelishi mumkin bo'lgan oqibatlariga qaramay, o'z vaqtida va tizimli davolash bilan koronar arteriya kasalligi tashxisi hayot sifatini tiklash uchun yaxshi prognozlarga ega.

Oldini olish yurak ishemik kasalligiga qarshi eng muhim quroldir.Bu sog'lom turmush tarziga asoslangan bo'lib, u yurak bilan bog'liq muammolardan aziyat chekadigan har bir kishi rioya qilishi kerak. Avvalo, chekishdan voz kechish va kam yog'li va meva, sabzavot va to'liq donlarga boy dietaga rioya qilish kerak. Psixofizik stress holatlarini cheklash yoki minimallashtirish va muntazam aerobik jismoniy faoliyatni afzal ko'rish kerak. Barcha yurak-qon tomir xavf omillarini iloji boricha tuzatish kerak.

Koroner yurak kasalligi diagnostikasi: Ishemiyaning aniqlash oson bo'lgan alomatlar mavjud: angina pektoris, aritmiya, sternum orqasida chap tomonda og'irlik, nafas qisilishi. Bu tashxisni aniqlashtirish uchun jiddiy sababdir. Klinikamizda bemorlar Moskvada koronar arteriya kasalligini davolash va tashxislashning eng yangi usullarini oladi. Biz tomirlar va arteriyalarni ultratovush tekshiruvidan foydalanamiz. Bu og'riqsiz protsedura bo'lib, mutaxassisga ta'sirlangan tomirlarning joylashishini, qon oqimining intensivligini aniqlash

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Volume 1, Issue 1, September 15

imkonini beradi. Diagnostika natijalari yordamning samarali usulini tayinlash uchun individual xususiyatlarni ochib beradi. Tadqiqotning qo'shimcha usuli - koronar angiografiya (lokal behushlik ostida amalga oshiriladi). Elektrokardiogramma (EKG) stenokardiyaning (va uni yurakdagi boshqa shunga o'xshash og'riqlardan ajratishga), aritmiya va miokard infarktini aniqlashga yordam beradi. Natija to'liq bo'lishi uchun bemorga dam olish paytida ham, yuk bilan ham, Xolter nazorati ostida ham (kun davomida yurakning elektr faoliyatini kuzatib borish) EKG buyurilishi mumkin. Yurakning ishemik kasalligini davolash terapevtik va jarrohlik usulida olib boriladi. Yurakning ishemik kasalligik. da parhezga rioya qilish muhim ahamiyatga ega. Ovqatning umumiy miqdori va kaloriyasini cheklab, vazni me'yorida saqlashga harakat qilish, badan tarbiya bilan shug'ullanish, mehnat va dam olishni uyg'unlashtirish, vrach ko'rsatmalariga beqamu ko'st amal qilish lozim. Chekishni tashlash shart. Yurakning ishemik kasalligik. ning oldini olish uchun gipertoniya kasalligi, qandli diabet va boshqalarni davolash zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ichki kasalliklar propetivdikasi. A. G. Gadayev , M.SH.Karimov, X.S.Ahmedov.
2. Ichki kasalliklar. A.G.Gadayev.
3. Patalogik fiziologiya. N.X.Abdullayev, X.Y.Karimov.
4. Ichki kasalliklar propetivdikasi. E.Y.Qosimov, Sh.G.Muqminova, B.N.Nuritdinov.